

Sider, og heldigvis siger jeg, nemlig hvis man vilde tage Konsekvenserne af, hvad man selv anerkjender, at Forholdene ere saaledes, som jeg har antudet. Vi hørte det forleden Dag her paa Rigsdagen, at man gaaſte rigtig fremsatte det som en beviſt Kjendsgjerning, at Forholdene ved Lænderfabrikationen i Gr. vare saaledes, at de derved beſtjættigede Arbeideres Helbred og Kraft maatte blive nedbrudt — de blive forgiftede, ſaa at de i en tidlig Alder ere ødelagte — hvorfor det ikke kunde gaa an at tvinge Arbeidsatberne ved ſaadanne Forretninger til at udflyttes foriſtke deres Arbeidere. Det er en ſelfølgelig Ting, og det bliver anerkjendt nu fra mange Sider, at det at være henviſt til fiſtſt Arbejde er nedbrydende for Sundheden i umaadelig mange Tilfælde, ſaa at Folk, fordi de miſte Arbeidslønnen, maa blive arbejdsloſe. Det er endvidere erkjendt, at Arbejdsforholdene blive mere og mere løſe, idet inart alle Forpligtelſer mellem Arbeidere og Arbejdsgivere ere forvundne, og at Arbejderne mere og mere maa ſøge hen til de ſtore Arbejdsſteder for at kunne ernære ſig og Sine. Vi ſe det anerkjendt i ſtadig ſtørre Udtrækning, og ogſaa Regeringen erkjender dette i ſine Motiver. Den ſiger, dette Beſynderlige, og hvad der for mig ſtaar ſom en vigtig Indrømmelſe af, at vi, der tale fra Arbejderne, Standpunkt, have Ret, at Byrderne i de Kommuner, hvor de ſtore Forretningſcentre ligge, vilde blive overordentlig ſtore, derom man ikke holdt paa det Naremaal, ſom Miniſteren mener, at det er rigtigt at lætte ſom Betingelſe for Opnaaenſen af Forſørgelſesret. Alſaa, den ærede Miniſter ſiger, at der, hvor Arbejderne ſøge hen for at ſaae Arbejde, der, hvor der er den ſtørſte Virkſomhed og meſt Arbejde at ſaae, er der ogſaa meſt Udſigt til Fattigdom. Men er dette dog ikke en ſørgelig Kjendsgjerning? Jeg tror at kunne gaa ud fra, at vi vel om trent Alle ere enige om, at Arbejde er den enelſte værdifrembringende Faktor i Samfundet, at Arbejde, er det, ſom beriger vort Samfund, og at Arbejderen er den, ſom med det Arbejde, han udfører, ligegyldigt om det er fiſtſt eller aandeligt, bidraager til, at Samfundets Rigdomme Nar for Nar ſtige. Men er det ikke fortvulvende, at man ſkal erkjende, at der, hvor der er meſt Arbejde, er der ogſaa ſtørſt Fattigdom eller ſtørſt Sandſynlighed for Fattigdom? Burde det ikke være indrettet ſaaledes, at hvor der er meſt Arbejde, der burde nedbøp Velſtanden være og fordelt paa en ſaadan Maaade, at Fattigdommen var hænlyſt? Al der paa diſſe Steder, hvor Forretningſcentrene ere, og hvor Forretningerne og Arbejdet gaa

deres Gang, er Velſtand, at der her bliver frembragt uhyre Værdier, og at Samfundet bliver beriget derved, kan ikke beſtrides. Men hvor bliver Rigdommen af, naar der er Udſigt til ſtørſt Fattigdom paa diſſe Steder, hvad jo Regeringen ſelv erkjender? Den bliver ikke hos Arbejderne, ſom blive fattige, nei, den bliver hos den Enkelte, ſom har Ret til at udbytte Arbejderne's Arbejdskraft og benytte den ſaaledes, at hans Helbred nedbrydes, ſag at han tidlig bliver gammel og ude af Stand til at ernære ſig og Sine. Thi ſaaledes maa det gaa, naar man ſelv i ſtore Forretninger byder Folk en ſaadan Løn, at de ſelv medens de have Arbejde, hvis det mindſte Udflytſelſælde tilføder dem blive ude af Stand til at beſtjette ſig ſelv og Sine ſaaledes at de kunde blive betriede for at komme ind under det offentlige Fattigvæsen. Saaledes er Forholdet. Da det forekommer mig, at naar man har erkjendt eller er tvungen til at erkjende det — thi man har jo erkjendt det i Motiverne — burde man komme til det Reſultat, at man ſagde — og det ſiger Regeringen ogſaa paa en Maaade, men den tager ikke Konsekvenserne deraf —: Diſſe Folk ere i dette Tilfælde i uforſkyldt Trang, de ere ikke ſelv ſkyld i, at deres Forhold ere ſaaledes, de ere ude af Stand til at være Herre over diſſe Forhold, de bør derfor ikke lide under dem. Det forekommer mig, at dette burde man gjøre ſig klart. Da der er Et endnu, ſom man ſtørſt og fremmeſt burde gjøre ſig klart, naar man vil begynde at lovgive om Tvang overfor diſſe Menneſker, ſom paa en eller anden Maaade ere komne i Berøring med det offentlige Fattigvæsen, forinden man giver ſig til at tale om Mobbilighed, Bitterhed og Opſtjæthed hos diſſe Menneſker. Man burde overveie, om der ikke i de Uvſvilkaar, de have været underkæſtede, den Udbyttning af det øbnonmiſte System, de have været Gjenſtand for, og det pinſlættende Liv, de have været nødte til at føre for at tjene Brødet til ſig og Sine, og hvor de ofte have været Vidne til, at Huſtru og Børn led Udvilgelſe og ſelv, om der ikke deri kunde være nogen Undſkyldning for, at Bitterhed havde ſkyldt deres Sind, og om ikke Mobbiligheden mod dem, ſom de mene have ſkyldt deri, kunde have ſin Grund i hele Systemet og Følgerne deraf. Det forekommer mig, at man burde betænke det, forinden man begynder paa ſaa haardt ſom her i dette Udvorſlag at tale om at ſtraffe dem, ſom man mener, man er berettiget til at ſtraffe, naar de ikke ere ſaaledes, ſom man mener, de ſkulle være. At forſlange Engle i Arbejderne's Skuffe under det System, vi nu have, er man ikke berettiget til,